

RESULTS OF THE FIRST ATTEMPT TO ATTRACT A PAIR OF THE WHITE-TAILED EAGLES TO AN ARTIFICIAL NEST

Zhatkanbaev A.Zh. (Institute of Zoology, Almaty; NGO “Ecological Club”; Ile-Balkhash State Nature Reserve of the Forestry and Wildlife Committee under the Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Kazakhstan)

Dosov N.M. (NGO “Ecological Club”, Kazakhstan)

Grachev A.A. (Institute of Zoology, Almaty; Community Trust “Wildlife without borders”, Kazakhstan)

Musyrpanov E.S. (Ile-Balkhash State Nature Reserve of the Forestry and Wildlife Committee under the Ministry of Ecology and Natural Resources of the Republic of Kazakhstan)

Contact:

Altai Zhatkanbaev
kz.wildlife@gmail.com

Nurlan Dosov
nurland007@mail.com

Aleksey Grachev
Aleksey.Al.grachev@gmail.com

Ermeke Musyrpanov
Ile-balkhash@mail.kz

Recommended citation: Zhatkanbaev A.Zh., Dosov N.M., Grachev A.A., Musyrpanov E.S. Results of the First Attempt to Attract a Pair of the White-Tailed Eagles to an Artificial Nest. – Raptors Conservation. 2023. S2: 62–67. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-62-67 URL: <http://rrrcn.ru/en/archives/34880>

The White-Tailed Sea Eagle (*Haliaeetus albicilla*) is a large bird of prey native to the Southern shore of Lake Balkhash. In 2021, a pair of White-Tailed Sea Eagles nested in a dry Poplar tree (*Populus diversifolia*) located 7.5–8 km southwest-south of the village of Karaoi, Balkhash district, Almaty oblast, and raised two nestlings. The breeding territory was located in a transitional biome containing characteristics of wetlands closer to the Ile River delta and typical desert biotopes of the Southern Lake Balkhash.

The nest was located in a cluster of poplar trees, only a few of which had relatively high height and trunk capacity, and only one of which was suitable for a large nest. The nest was annually rebuilt and successfully used for brooding by eagles for over 10 reproductive seasons. The breeding territory is located on “Duman-Ai” farm. There are no other poplar trees suitable for nesting within a 10 km radius of the nest.

As a result of strong storm winds on July 8–9, 2021, the nest fell, together with the dry tree it was built on. However, by the end of June 2021, both fledglings had successfully fledged. In the spring of 2022, the nest and fallen poplar burned after several small fires were set in this location. Reed fires (often very extensive) and riparian fires (trees of various species of willow, *Elaeagnus*, and *populus*) along streams are common in the area, especially in early spring. As a result, riparian thickets have been in a severely depressed state for many decades, and in some places they are practically reduced to nothing, especially in the middle part of the Ile River delta.

In the fall of 2021, with the assistance of the WWF Central Asia Program and cooperation with the Ile-Balkhash State Nature Reserve, one of the authors of this publication constructed an artificial nest near the fallen tree using five vertically-placed logs and multiple cross-bars. A platform made of fallen dry branches and dead poplar twigs was installed in its upper part, imitating a similar nest structure.

The height of the nesting platform itself was 5.5–5.8 m, which is no lower than the height of the original nest of this pair which fell. In 2022–2023, 12 birdhouses for small passerines were installed on the logs and cross-bars forming the structure. After the structure was finished, monitoring of its use by different vertebrate species has been carried out almost monthly together with members of the ecological club consisting mainly of students from the Ulgili secondary school in Karaoyi village.

Monitoring of the artificial nest was also supported by the WWF Central Asia Program. The creation of such an artificial nest to attract a breeding pair of White-Tailed Sea Eagles was the first such endeavor in Kazakhstan, at least in the Southern shore of Lake Balkhash area.

During 2021–2023, a pair of White-Tailed Sea Eagles from this breeding territory started to use it as a perch. In 2022–2023 Saxaul Sparrows (*Passer ammodendri*) nested repeatedly in the birdhouses installed in the structure, as well as in the branches of the artificial nest. Saxaul sparrows and Bukhara tit (*Parus bokharensis*)

used the birdhouses for overnight stays in fall-winter and early spring. Afterwards, only Saxaul sparrows nested and hatched chicks in this site, including the 2023 season, having displaced the Bukhara tits.

In neither 2022 nor 2023 did White-Tailed Sea Eagles nest on the platform. In September and October of 2022, the structure was frequently used by both individuals of the eagle pair for sleeping and resting, sometimes staying on it for many hours at a time. In late summer and fall of 2022, young eagle fledglings from this year were observed at this location, although it cannot be definitively stated that they were from this pair. In late January 2023, a pair was observed attempting to mate on the platform.

The location of the platform within 150–200 m of a country road is clearly not conducive to nesting due to disturbance. The existing road is occasionally used by local fishermen, hunters, and small groups of people during the reed cutting season. Occasionally, vehicles attracted by this locally unusual object drove up to the nest (more often in 2021–2022 than in 2023), thus disturbing White-Tailed Sea Eagles sitting on the structure. Gunshots are heard in the area almost year-round.

In the winter of 2022–2023, pieces of a cow carcass killed by wolves (*Canis lupus*) were placed on the nesting platform for the eagles. However, most of this meat was eventually consumed by Eastern Black Crows (*Corvus corone orientalis*) and Magpies (*Pica pica*).

In late July – August 2023, the platform was used for resting and overnighting by adult White-Tailed Sea Eagles. Fledglings of this species were repeatedly observed at this location during the same period. It is possible that the local pair may have nested in a reed bed in the nearby lakes and channels of the wetland, the eastern boundary of which is located 400–500 m west of the nesting platform. Cases of eagle nesting on reed beds in this river delta have been described previously (Zhatkanbaev, 2011).

Over the course of observations in late August and early September of 2023, no signs of nest construction were recorded, which could sometimes be observed in the fall in a number of birds of prey, including White-Tailed Sea Eagles.

Measurements of another old massive nest of White-Tailed Sea Eagles on the left bank of the Naryn channel (Ile River delta), 12–13 km west-southwest of Karaoy village, which had fallen under its own weight, could be of interest. Another pair of White-Tailed Sea Eagles hatched nestlings there every year for at least 15–17 years. In 2022, one fledgeling successfully fledged from this nest. The nest and the live poplar tree on which it was built (trunk diameter at the base 35–38 cm, height to the lowermost branches of the crown 15.5–17.5 m) was found collapsed in March 2023, although in December 2022 it was still standing.

It was clear that the primary reason for the fall was the extremely large mass of the nest, accumulated over many years of its constant renewal. Its weight, measured on August 25, 2023, in 23 separate parts using portable scales (accuracy to 0.05 kg) was 238.2 kg. The nest was 1.6–1.8 m in major diameter after the fall (excluding protruding branches and limbs), with the tamped-down mass of nesting material from previous years being at least 1.5–1.75 m high.

The percentage of large branches was around 28–30%, some of them were 70–80 cm long, weighing up to 1.5–1.85 kg. Medium and especially small twigs, including those from the Saxaul and Indian Sparrow (*Passer indicus*) nests, made up the remaining 70–72% of the total nest mass. When the nest mass was dismantled, an unfertilized egg was found in the middle part of the nest, apparently covered over by the eagles many years ago during subsequent nest renewals.

Artificial nesting platform for the White-Tailed Eagle (*Haliaeetus albicilla*). Photo by A. Zhatkanbaev.

Искусственное гнездовье для орлана-белохвоста (*Haliaeetus albicilla*). Фото А. Жатқанбаева.

Ақжұйрық субуркіт (*Haliaeetus albicilla*) үшін жасанды ұя. А. Жатқанбаевтың фотосы.

РЕЗУЛЬТАТЫ ПЕРВОЙ ПОПЫТКИ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ПАРЫ ОРЛАНА-БЕЛОХВОСТА В ИСКУССТВЕННОЕ ГНЕЗДОВЬЕ

Жатканбаев А.Ж. (Институт зоологии, Алматы; НКО «Экологический клуб»; Государственный Природный Резерват Иле-Балхаш Комитета лесного хозяйства и животного мира Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан)

Досов Н.М. (НКО «Экологический клуб», Казахстан)

Грачев А.А. (Институт зоологии, Алматы; Общественный фонд «Wildlife without borders», Казахстан)

Мусырпанов Е.С. (Государственный Природный Резерват Иле-Балхаш Комитета лесного хозяйства и животного мира Министерства экологии и природных ресурсов Республики Казахстан)

Контакт:

Алтай Жатканбаев
kz.wildlife@gmail.com

Нурлан Досов
nurland007@mail.com

Алексей Грачев
Aleksy.Al.grachev@gmail.com

Ермек Мусырпанов
Ile-balkhash@mail.kz

Рекомендуемая цитата: Жатканбаев А.Ж., Досов Н.М., Грачев А.А., Мусырпанов Е.С. Результаты первой попытки привлечения пары орлана-белохвоста в искусственное гнездовье. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 62–67. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-62-67 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/34880>

Орлан-белохвост (*Haliaeetus albicilla*) – осёдлая крупная хищная птица Южного Прибалхашья. В 2021 г. в 7,5–8 км к юго-западу-югу от крупного пос. Караой Балкашского района Алматинской области на полностью высохшей высокоствольной туранге разнолистной (*Populus diversifolia*) находилось многолетнее гнездо пары орланов, сумевшей в нём вырастить в том году двух птенцов. Гнездовой участок пары находился в интразональном биоме – на границе перехода характерных водно-болотных угодий дельты р. Иле в типичные пустынные биотопы Южного Прибалхашья. Оно располагалось в куртине туранговых деревьев, лишь несколько из которых имели относительно большую высоту и мощность стволов, и только одно было приемлемым для расположения крупного гнезда. Гнездовая постройка ежегодно обновлялась и успешно использовалась для выведения птенцов орланами на протяжении более 10 репродуктивных сезонов. Территория гнездового участка пары входит в территорию местного крестьянского хозяйства «Думан-Ай». В радиусе до 10 км отсутствуют деревья туранги, пригодные для использования под гнездовые постройки вида.

В результате сильного штормового ветра 8–9 июля 2021 г. гнездо вместе с сухим деревом оказалось поваленным. Однако до конца июня 2021 г. оба слётка успешно вылетели. Весной 2022 г. гнездо и поваленная туранга сгорели после нескольких небольших пожаров, устроенных в

этом урочище. Пожары тростниково-рогозовые (нередко очень обширные) и тугайные (основа из деревьев – различных видов ив, лоха и туранг) по берегам проток не редкость в данной местности, в особенности они возникают в раннее весеннее время. В результате тугайные заросли многие десятилетия находятся в сильно угнетённом состоянии, а местами они практически сведены на нет, особенно в срединной части дельты р. Иле.

Осенью 2021 г. близ упавшего гнезда при содействии Центрально-Азиатской программы WWF-Russia и кооперации с государственным природным резерватом Иле-Балхаш силами одного из авторов данной публикации сооружено искусственное гнездовье из пяти вертикальных брёвен, а также с использованием многих поперечных деревянных перекладин, в том числе бревенчатых. В верхней её части установлена платформа из упавших сухих веток и отмерших сучьев туранг, имитирующая подобие основы гнезда. Непосредственно высота гнездовой площадки над поверхностью грунта достигала 5,5–5,8 м, не ниже чем была высота над землёй упавшего гнезда этой пары. В 2022–2023 г. на брёвнах и перекладинах сооружения установлено 12 дуплянок для мелких воробьиных птиц. После постройки сооружения практически ежемесячно вместе с членами экологического клуба, состоящего преимущественно из учеников средней школы Ульгили пос. Караой, велся мониторинг по её использованию разными

видами позвоночных животных. Мониторинговые работы по наблюдениям в районе нахождения искусственного гнездовья также были поддержаны представительством Всемирного фонда дикой природы (WWF). Создание такого искусственного гнездовья для привлечения на размножение пары орланов-белохвостов явилось первым подобным начинанием в Казахстане, по крайней мере, на территории Южного Прибалхашья.

На протяжении 2021–2023 гг. пара орланов с этого гнездового участка начала использовать её в качестве присады. В 2022–2023 г. в дуплянках сооружения, также как и в самой толще искусственной площадки, многократно гнездились саксаульные воробьи (*Passer ammodendri*). В осенне-зимний период и ранней весной дуплянки использовались саксаульными воробьями и бухарской синицей (*Parus bokharensis*) для ночёвки. В последующем, вытеснив бухарских синиц, лишь саксаульные воробьи выводили в них птенцов, включая сезон 2023 г.

Ни в 2022, ни в 2023 гг. пара орланов так и не загнездилась на платформе. В сентябре и октябре 2022 г. постройку часто использовали для ночёвки и отдыха обе особи из пары орланов, иногда находясь на ней много часов подряд. В конце лета и осенью 2022 г. в данной локации наблюдались молодые особи орлана – слётки этого года, хотя нельзя однозначно утверждать, что они были от этой пары. В конце января 2023 г. на платформе у пары наблюдались попытки спаривания. Очевидно, что расположение платформы в 150–200 м от просёлочной дороги не способствует гнездованию орланов из-за фактора беспокойства. Имеющуюся просёлочную дорогу изредка используют местные рыбаки, охотники и в сезон кошени тростника – малые группы людей. Иногда, привлечённые необычным для местной обстановки объектом, автомашины подъезжали к гнезду (в 2021–2022 гг. чаще, чем в 2023 г.), тем самым беспокоя сидящих на постройке орланов-белохвостов. В этом районе практически круглогодично звучат выстрелы охотников.

Зимой 2022–2023 гг. на гнездовую платформу подкладывались для возможной подкормки орланов разрубленные куски туши загрызенной волками (*Canis lupus*) коровы. Однако в итоге большую часть подкормки склевали восточные чёрные вороны (*Corvus corone orientalis*) и сороки (*Pica pica*).

В конце июля – августе 2023 г. платформу использовали для отдыха и ночёвки взрослые орланы. В этот же период в данной локации многократно наблюдались слётки этого вида. Возможно, что местная пара смогла загнездиться на заломе тростника на ближайших озерах и протоках водно-болотных угодий, восточная граница которых находится в 400–500 м к западу от гнездовой платформы. Случаи гнездования орлана на заламах тростника в этой речной дельте описаны ранее (Жатканбаев, 2011).

В конце августа и начале сентября 2023 г. при очередных наблюдениях не зафиксировано признаков осеннего строительства гнезда, которое иногда отмечается у ряда хищных птиц, включая орланов-белохвостов.

Представляют интерес измерения упавшего под весом собственной массы другого старого массивного гнезда орлана-белохвоста на левом берегу протоки Нарын в 12–13 км к западу-юго-западу от пос. Караой (дельта р. Иле). В нём ежегодно другая пара белохвостых орланов выводила птенцов на протяжении не менее 15–17 лет. Так, в 2022 г. из этого гнезда успешно вылетел один слёток. Гнездо и живая туранга, на котором оно располагалось (диаметр ствола в комле 35–38 см, высота до крайних верхушечных веток кроны 15,5–17,5 м) рухнуло в начале 2023 г., хотя в декабре 2022 г. оно еще стояло, а уже 3 марта с.г. нами обнаружено упавшим. Очевидно, что основной причиной падения явилась чрезвычайно большая масса гнезда, накопленная за многие годы его постоянного обновления. Его вес, измеренный 25 августа 2023 г. отдельными 23-мя частями с использованием напольных переносных весов (точность 0,05 кг) составил 238,2 кг. Гнездо в основном диаметре после падения (без выступающих отдельных крупных веток и сучьев) составляло 1,6–1,8 м, высота многолетней утрамбованной массы – не менее 1,5–1,75 м. Процент крупных веток находился в пределах 28–30, длина некоторых из них достигала 70–80 см, массой до 1,5–1,85 кг. Средние и особенно мелкие веточки, включая устроенные в гнездовой постройке гнезда саксаульных и индийских воробьев (*Passer indicus*), составляли остальные 70–72% всей массы гнезда. При разборе гнездовой массы в её срединной части обнаружено неоплодотворенное яйцо, много лет назад закрытое орланами при последующем обновлении веточным материалом.

ЖАСАНДЫ ҰЯҒА АҚҰЙРЫҚТЫ СУБҮРКІТТІ ЖҰПТЫ ТАРТУДЫҢ АЛҒАШҚЫ ӨРЕКЕТІНІҢ НӘТИЖЕЛЕРІ

Жатқанбаев А.Ж. (Зоология институты, Алматы; «Экологиялық клуб» КЕҰ; ҚР ЭТРМ ОШЖДК «Іле-Балқаш» МТР, Қазақстан)

Досов Н.М. («Экологиялық клуб» КЕҰ, Қазақстан)

Грачев А.А. (Зоология институты, Алматы; «Wildlife without borders» Қоғамдық Қоры, Қазақстан)

Мусырпанов Е.С. (ҚР ЭТРМ ОШЖДК «Іле-Балқаш» МТР, Қазақстан)

Контакт:

Алтай Жатқанбаев
kz.wildlife@gmail.com

Нурлан Досов
nurland007@mail.com

Алексей Грачев
Aleksy.AI.grachev@
gmail.com

Ермек Мусырпанов
Ile-balkhash@mail.kz

Ұсынылатын дәйексөз: Жатқанбаев А.Ж., Досов Н.М., Грачев А.А., Мусырпанов Е.С. Жасанды ұяға аққуырықты субүркітті жұпты тартудың алғашқы эрекетінің нәтижелері. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 62–67. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-62-67 URL: <http://rrcn.ru/ru/archives/34880>

Ақ құйрықты субүркіт (*Haliaeetus albicilla*) – Оңтүстік Балқаштың отырықшы ірі жыртқыш құсы. 2021 жылы Алматы облысы Балқаш ауданының Қараой ірі кентінен оңтүстік–батысқа-оңтүстікке қарай 7,5–8 км жерде торанғы түрлі жапырақты теректе (*Populus diversifolia*) толық кептірілген биік үңғылы торанғыда сол жылы екі балапан өсіре алған жұп қыранның көпжылдық ұясы болды. Жұптардың ұя салатын жері интразональды биомада болды-Іле өзенінің атырауына тән сулы-батпақты жерлердің Оңтүстік Балқаштың типтік шөл биотоптарына өту шекарасында. Ол торанғы ағаштарында орналасқан, олардың бірнешеуі ғана салыстырмалы түрде үлкен биіктігі мен дінінің қуатына ие болды, ал біреуі ғана үлкен ұяны орналастыру үшін қолайлы болды. Ұя салатын құрылыс жыл сайын жанартылып, 10-нан астам репродуктивті маусымда қырандардың балапандарын өсіруге сәтті пайдаланылды. Жұптың ұя салатын учаскесінің аумағы «Думан-Ай» жергілікті шаруа қожалығының аумағына кіреді. 10 км-ге дейінгі радиуста түрдің ұя салатын құрылыстары үшін пайдалануға жарамды торанғы ағаштары жоқ.

Қатты дауылдың салдарынан 2021 жылдың 8-9 шілдесінде ұя құрғақ ағашпен бірге құлады. Алайда, 2021 жылдың маусым айының соңына дейін екі ұя да сәтті ұшып кетті. 2022 жылдың көктемінде ұя мен құлаған торанғы осы мекенде бірнеше кішігірім өрттен кейін өртеніп кетті. Жағалау бойындағы қамыс – қоғалар (көбінесе өте кен) және тоғай (ағаштардың негізі – талдың, сор-

ғыштың және тұрангтың эртүрлі түрлері) өрттері бұл аймақта сирек емес, әсіресе олар ерте көктемде пайда болады. Нәтижесінде, тоғайлар көптеген онжылдықтар бойы қатты құйзеліске ұшырады, ал кейбір жерлерде олар іс жүзінде жойылды, әсіресе Іле өзенінің атырауының ортанғы бөлігінде.

2021 жылдың күзінде құлаған ұяның жанында WWF-Russia Орталық Азия бағдарламасының және Іле-Балқаш мемлекеттік табиғи резерватымен кооперацияның көмегімен осы басылым авторларының бірінің күшімен бес тік бөренеден, сондай-ақ көптеген көлденен ағаш арқалықтарды, соның ішінде бөренелерді пайдалана отырып, жасанды ұя салынды. Оның жоғарғы бөлігінде ұя негізінің ұқсастығына еліктеме құлаған құрғақ бұтақтар мен торанғы бұтақтарының платформасы орнатылған. Ұя салатын аланның топырақ бетінен тікелей биіктігі 5,5–5,8 м-ге жетті, бұл жұптың құлаған ұясының жерінен төмен емес. 2022–2023 жылдары құрылымның бөренелері мен арқалықтарына ұсақ торғай тектес құстарына арналған 12 қуысы орнатылды. Құрылыс салынғаннан кейін, ай сайын дерлік экологиялық клуб мүшелерімен бірге, негізінен Қараой ауылы Үлгелі орта мектебінің оқушыларынан тұрады, оны омыртқалы жануарлардың эртүрлі түрлерімен пайдалану бойынша бақылау жүргізілді. Жасанды ұя салатын аудандағы бақылау жұмыстарын Дүниежүзілік жабайы табиғат қорының (WWF) өкілдігі де қолдады. Ақ құйрықты субүркіттерді көбейтуге тартуға осындай жасанды ұя салу Қазақстанда, ең болмағанда оңтүс-

тік Балқаш аумағында осындай алғашқы бастама болды.

2021–2023 жылдар аралығында осы вя салатын жерден жвп қыран оны орын ретінде қолдана бастады. 2022–2023 жылдары құрылымның қуыстарында, сондай-ақ жасаңды аланның қалыңдығында сексеуіл торғайлары (*Passer ammodendri*) бірнеше рет вя салды. Күзгі-қысқы кезеңде және ерте көктемде күс үйлерін сексеуіл торғайлары мен бұқар көгілдір шымшығы (*Parus bokharensis*) түнеуге пайдаланды. Кейіннен бұқар көгілдір шымшығын ауыстырып, оларда 2023 жылғы маусымды қоса алғанда, сексеуіл торғайлары ғана балапан шығарды.

2022 жылы да, 2023 жылы да екі субүркіті платформада вя салған жоқ. 2022 жылдың қыркүйек және қазан айларында бұл вя көбінесе екі бүркіттің екі дарақ үйіқтауға және демалуға пайдаланды, кейде бірнеше сағат қатарынан болды. Жаздың аяғында және 2022 жылдың күзінде бұл жерде субүркіттің жас дарақтары байқалды – биылғы вяшықтар, бірақ олар осы жвптан болды деп нақты айту мүмкін емес. 2023 жылдың қантар айының соңында жвптың жвптасу эрекеттері платформада байқалды. Платформаның ауылдық жолдан 150–200 м қашықтықта орналасуы алаңдаушылық факторына байланысты субүркіттердің вя салуына ықпал етпейтіні анық.

Қолда бар ауылдық жолды кейде жергілікті балықшылар, аншылар, ал қамыс шабу маусымында – адамдардың шағын топтары пайдаланады. Кейде жергілікті жағдай үшін ерекше нысан тартқан көліктер вяға жақындады (2021–2022 жылдары 2023 жылға қарағанда жиі), осылайша құрылыста отырған ақ құйрықты субүркіттерді алаңдатты. Бұл аймақта жыл бойы аншылардың оқтары естіледі.

2022–2023 жылдың қысында субүркіттерді қоректендіру үшін вя салатын платформаға қасқырлармен (*Canis lupus*) сиыр үшасының кесілген бөліктері төселді. Алайда, ақыр соңында, азықтандырудың көп бөлігін шығыс қара қарғалар (*Corvus corone orientalis*) және сауыскандар (*Pica pica*) жеді.

2023 жылдың шілде айының аяғында – тамызда платформаны ересек субүркіттер демалуға және қонуға пайдаланды. Дәл осы кезеңде бұл жерде осы түрдің жанадан шыққан жас балапан-

дар бірнеше рет байқалды. Жергілікті жвп жақын мандағы көлдер мен сулы-батпақты алқаптардың арналарында қамыс үзігіне вя сала алған болуы мүмкін, оның шығыс шекарасы вя салатын платформадан батысқа қарай 400–500 м қашықтықта орналасқан. Бұл өзен атырауындағы қамыс алқаптарында субүркіттердің вя салу жағдайлары бұрын сипатталған (Жатқанбаев, 2011).

2023 жылдың тамыз айының аяғы мен қыркүйек айының басында кезекті бақылауларда күзгі вя салу белгілері байқалмайды, бұл кейде бірқатар жыртқыш күстарда, соның ішінде аққуырықты субүркіттерде байқалады.

Қараой (Іле өзенінің атырауы) батыстан-оңтүстік-батысқа қарай 12–13 км жерде Нарын каналының сол жағалауындағы аққуырықты субүркітін өз массасының салмағымен құлаған тағы бір ескі массивтік вясын өлшеу қызығушылық тудырады. Онда жыл сайын тағы бір жвп аққуырықты субүркіт кем дегенде 15–17 жыл бойы балапандарын өсірді. Сонымен, 2022 жылы бір балапан осы вядан сәтті үшып шықты. Үя және ол орналасқан тірі торанғы (ағаш діні магистральдың диаметрі 35–38 см, тәждің шеткі бұтақтарына дейінгі биіктігі 15,5–17,5 м) 2023 жылдың басында құлады, дегенмен 2022 жылдың желтоқсанында ол әлі тұрды, ал 3 наурызда біз құлағанын таптық. Құлаудың негізгі себебі оның внемі жанарып отыратын жылдарында жиналған вяның өте үлкен массасы екені анық. Оның салмағы 2023 жылдың 25 тамызында еденге арналған тасымалданатын таразыларды (0,05 кг дәлдік) қолдана отырып, 233 бөліктен 238,2 кг құрады. Үя негізінен құлағаннан кейінгі диаметрде (шығынқы жеке ірі бұтақтар мен бұтақтарсыз) 1,6–1,8 м, көпжылдық тығыздалған массаның биіктігі кемінде 1,5–1,75 м болды. Ірі бұтақтардың пайызы 28–30 аралығында болды, олардың кейбіреулерінің ұзындығы 70–80 см-ге жетті, салмағы 1,5–1,85 кг-ға дейін. Сексеуіл мен қылан торғайының (*Passer indicus*) вя салатын вясын қоса алғанда, орташа және эсіресе кішкентай бұтақтар вяның жалпы массасының қалған 70–72% құрады. Оның ортанғы бөлігінде вя салатын массаны талдау кезінде врықтанбаған жвмыртқа табылды, оны бірнеше жыл бұрын субүркіттер жауып, кейіннен бұтақ материалымен жанартты.